

CAPUT III.

De Iudice Contraversiarum præcipuè in Causis Fidei.

§. I.

De necessitate talis Iudicis.

Quâ ratione Christus Dominus suam instituerit Ecclesiam, quæ jura eidem in sacris suis Præsulibus contulerit, ex omnibus illis, quæ hucusque retulimus, prope intelliguntur. Ecclesia nimirum est sacra, eademque perfectissima Respublica, cui Christus, ac Spiritus sanctus indefectibiliter adsistunt, ne ipsa in errorem Fidei prolabatur.

Cùm itaque in omni Republicâ rectè ordinatâ oporteat esse Iudices, qui occurrentes controversias debitâ ratione discutiant, rectoque iudicio terminent atque definiant; profectò sanus nemo inficiabitur, in sanctâ illâ ordinatissimâque Republicâ, quæ Deum ipsum pro immediato conditore habet, Iudicem gravissimarum illarum controversiarum, quæ circa res potissimùm Fidei suboriuntur, existere debere, providoque Dei consilio fuisse institutum.

Quare Author *Instit. Theologic. Diss. IV.*

Art. I. Prop. 1. inquit: " Illud profectò non
" fuit

Judicem in definiendis Fidei controversiis ultimum debere esse infallibilem, vel ex hoc solo conficitur, quòd Fideles iudicio ac sententiæ illius tutò acquiescere ac subscribere possint ac debeant, quòd proinde per eam dubium omne tollatur; ita, ut indefectibilis inde certitudo enascatur, quid pro vero, quid pro falso tenendum: jam verò manifestum est, id locum non habere sine iudicis istius infallibilitate.

S. II.

Supremus Controversiarum in Religione iudex statui nequit sola Scriptura, multò minus Spiritus privatus, aut Potestas civilis.

Quisquis vel obiter Protestantium principia noscit, primo conspicit obtutu, quòd nobis quoad rem hanc prænotatam cum ipsis sit controversia; quam quidem debite expediemus.

Imprimis itaque *S. Scriptura* propriè loquendo non est supremus iudex subortium in Religione controversiarum; distinguere namque oportet in omnibus causis hæc duo; *Lex*, & *Judex*. Nam *Lex* est *Regula*, secundum quam *Judex* suam debet instituere sententiam: jam verò sacram scripturam *Legem* esse nemo negat: igitur hæc ipsa nequit esse proprius iudex, qui relatè ad ipsam

sam hanc scripturam in causis controversis definitivum ferret iudicium. — Silens igitur Regula à iudice pronunciante distinguitur; quare etiam in omni Republica aliud est lex, aliud iudex & Magistratus.

Cùm porro ipsi Protestantes negare non amplius audeant, non omnia in scripturâ tam clara esse, ut interpretatione & definitâ explicatione non indigeant; hinc per se consequitur, quòd Scriptura in variis iudicem deposcat ab ipsâ distinctum, qui legitimâ certaque ratione decernat proprium & à Deo intentum in locis difficilibus sensum, ne in errorem inducantur Fideles. Sanè, “ Quædam sunt difficilia intellectu; quæ in-
“ docti & instabiles depravant, sicut & cæ-
“ teras scripturas, ad suam ipsorum perdi-
“ tionem. “ *II. Petr. III. 16.* — Igitur scrip-
tura cùm exponi per alium debeat, iudicem alium à se distinctum necessariò reposcit. — Quis etiam ignorat, quòd ipsimet Protestan-
tes in ordine ad copiosas & frequentes apud ipsos de fide & moribus exortas lites diri-
mendas, aut saltem sopiendas, synodos sæpe sæpius congregare coacti fuerint, & hodie-
dum adhuc cogantur? Quis ignorat, quòd Protestantes, etsi rectam & eandem à Deo dictatam Scripturam sese habere gloriantur; nihilominus in Fide diversissimas nutriant teneantque opiniones? Quis denique ignorat, id non ex alio fonte manare, quàm quòd non habeant generalem eundemque infalli-
bilem.

bilem in controversiis de Fide & moribus alium judicem, cujus sententiæ omnes in unum colla submitterent & capita?

Cùm itaque Protestantes in causâ hucusque enarratâ nullum amplius præsidium inveniant, ad castrum confugiunt aliud, veruntamen undequaque ruinosum penitusque fatiscens, nempe ad *spiritum privatum*, quem complures eorum pro legitimo & competente judice controversiarum circa Fidem & mores divenditant.

Spiritum privatum! — Pro judice controversiarum, à quarum rectâ decisione salus æterna dependet! — Quis quæto! privatum hominis spiritum judicem postulaverit aut admiserit in decisione causæ, quæ aliquot Carolinos importat? Et tamen privatus ille spiritus ponderabit, atque infallibiliter discernet, quodnam sit genuinum Dei verbum, quique rectus illius sensus; ita quidem, ut omnimodam æternæ salutis nostræ securitatem vertiginoso huic capiti superimponere possimus! — Sed quibus ineptiis non implicantur illi, qui veram Christi Ecclesiam, ac Petri Cathedram infeliciter deserunt! — Nullus profectò beatitudinis æternæ sincerè cupidus tam periculosi, incerti, ac pro semetipso abrepti judicis sententiam in hac causâ extremi momenti suscipiet. — Sanè, cùm spiritus privatus sit varius in variis hominibus, quisque ad li-

bitum

bitum fidei dogmata sibi effingeret: tot ferme Religiones succrescerent, quot essent capita, in quibus privatus ille iudex resideret, iisque in causâ Religionis præciperet: anceps proinde & dubius semper hæreret animus, an iudex Caji, num verò potius iudex Titii rectè decreverit: Sic spiritus ille privatus suggestit fortè *Luthero*, aliquos è Canone Ecclesiastico libros expungendos esse, quos tamen retinendos esse spiritus itidem privatus *Calvino* persuasit. *Luthero* item à spiritu privato dictatum fortè fuit, hæc verba Christi: *Hoc est corpus meum* de reali præsentia corporis Christi in Eucharistiâ saltem in sumptione intelligenda esse; dum tamen spiritus quoque privatus interpretationem penitus contrariam in mentem *Calvini* injecit: & sic de plurimis aliis. Sed quis horum omnium extremam non sentit ineptiam?

Patet ergo, quòd spiritus privatus controversias in fide & moribus non solum non finiat, sed quasi in infinitum protendat atque multiplicet. Cùm igitur Christus in Ecclesiâ suâ iudicem esse voluerit & constituerit, qui partes litigantes coram formato visibilique tribunali audire, causam legaliter discutere, & sententiam publicè ferre queat, ut eâ ratione pax & unitas in Ecclesiâ constabiliatur; hinc spiritus privatus meritò per ipsam etiam naturalem rationem ex sancto hoc tribunali eiectus fuit & eliminatus.

Afylum nihilominus adhuc aliquod pro salvando spiritu privato se se invenisse opinantur Protestantes aliqui aut in *radio spiritus Dei*, cum *Claudio* suo; aut in *interiore gustu veritatis*, quem eorum *Furius*, seu *Furieu* in hunc effectum excogitavit. — Verùm neutrum statui posse pro iudice controversiarum in Religione, quis quæso! primo non perspicit intuitu? Quo enim jure, quo convincente argumento dicet nobisque probabit *Claudius*, se in definiendis controversiis fidei & morum habere reipsa *radium spiritus Dei*, & tantum quidem radium, vi cujus infallibiliter ipse, eaque ratione causam illam definire possit, ut totus orbis Christianus ejus iudicio possit debeatque turò acquiescere? Dicent & alii, quibus *Claudiana* non arridebit interpretatio & definitio in rebus fidei & morum, se se per *radium spiritus Dei* illustratos sentire oppositum; dicent, inquam, hoc ipsum eodem jure, quo contrarium contendit *Claudius*. — Ergone spiritus Dei in se divisus est? — Idem est de *interiore gustu veritatis* ex parte *Furii*: cui enim vel mediocriter tincto persuadebit *Furius*, se, aut alium quendam, aut fortè omnes talem interiorem habere *gustum veritatis*, vi cujus circa res tam delicatas, tanti ponderis, tantique momenti, ut à rectà earum determinatione salus pendeat æterna fidelium, iudicium ferri possit infallibile & ineluctabile; cui proinde omnes acquiescere teneantur? Sanè, sicut innumeri & oppositi sunt hominum

num gustus; ita & innumeri oppositique sensus enascentur: quilibet de gustu *veritatis* sibi competente gloriabitur. Quot igitur quantique inde manabunt errores oppositi! quot opinionum commenta secum pugnantia! quanta erit animorum discordia! Fanaticus quisque, ut suis placitis auctoritatem conciliet, lucidum spiritûs divini radium sibi adfulgere, suamque animam interno veritatis gustu adfici pertinaciter adfirmabit: quis autem illum mendacii convincere poterit? Radius ille divini spiritûs, gustus iste veritatis omnino internus est, invisibilis est, aliisque imperceptibilis: quo igitur sensu ab aliis debite cognosci, & tanquam publica regula definiens admitti poterit? Si igitur viri isti suis consodalibus non ex industriâ imponere, saltem duntaxat joculari velle putandi sunt. Sed vereor, ne illud Ezechielis XIII. 3. 4. 5. 6. tangat illos; nempe: “ Væ Prophetis
 “ *insipientibus*, qui sequuntur *spiritum suum*,
 “ & nihil vident. Quasi vulpes in desertis
 “ Prophetæ tui Israel erant. NON ASCENDIS-
 “ TIS EX ADVERSO, NEQUE OPPOSUISTIS MURUM
 “ PRO DOMO ISRAEL, UT STARETIS IN PRÆLIO
 “ IN DIE DOMINI. Vident vana, & divinant
 “ mendacium, dicentes: Air Dominus, cum
 “ Dominus non miserit eos; & *perseverave-*
 “ *runt confirmare sermonem* ”.

Potestas judiciaria in controversiis fidei & morum tribui etiam nequit Populo, uti varii Protestantes perperam contendunt; ne-
 que

que etiam Ecclesiæ infallibilitas Magistratui politico subjacet, veluti comminiscuntur Angli; nec denique judicium in his controversiis repetendum est à consistorio conflato ex Ministris & senioribus laicis; quemadmodum fabulantur *Puritani* cum *Calvino* & *Beza*.

Enimvero Potestas hæc judiciaria ibi solummodo reperitur, ubi Christus eandem collocare ac vigere voluit; ast non populo & plebi, non Magistratui civili sive politico, non Ministris & senioribus Sacerdotii expertibus ullibi locorum, sed Apostolis eorumque, dicta in prioribus ratione, successoribus Potestas ista divinitus est tradita; iis namque dictum est: “Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei „. *Act. XX.* — Item His, & non aliis dixit Christus: “Vos estis sal terræ. Vos estis lux mundi „. *Matth. V.* — Insuper: “Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam „. *Matth. XVI.* Ita nimirum etiam, ut portæ inferi adversus Ecclesiam in hac petrâ solidatam nunquam prævalituræ sint; quod utique vel maximè ad integritatem & stabilitatem sanæ doctrinæ vel maximè referendum est. — Illis denique solis Potestas hæc judiciaria competit, quibus Christus dedit clavès, quibus suas commisit oves, quibusque auctoritatem ligandi ac solvendi concessit; hæc verò Petro, & Apostolis, non verò Principibus, Magistratibus,

ribus, laicali Consistorio, aut Populo tradita fuisse ad sufficientiam probavimus, & perenni veræ Ecclesiæ praxi ab Apostolis usque ad nos deductâ consolidatur.

Juvat hîc profectò audire *S. Ambrosium Epist. XXI. ad Valentinianum II. Imp.* “Quando audisti, clementissime Imperator, in causâ fidei Laicos de Episcopis judicasse? Ita ergo quadam adulatione curvamus, ut Sacerdotalis juris immemores, & quod Deus donavit mihi, hoc ipse aliis putem esse credendum? Si docendus est Episcopus à Laico, quid sequetur? Laicus ergo disputet, & Episcopus audiat, Episcopus discat à Laico. At certè, si vel scripturarum seriem divinarum, vel vetera tempora retractemus, quis est, qui abnuat in causa Fidei Episcopos solere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores de Episcopis judicare? Eris, Deo favente, etiam senectutis maturitate provector, & tunc de hoc censebis, qualis Episcopus sit, qui Laicis jus Sacerdotale substernit. Pater tuus (*Valentinianus I. Imp.*) vir maturioris ævi dicebar: Non est meum judicare inter Episcopos; Tua nunc Clementia: Ego debeo judicare „

Possem adhuc allegare magnum illum *Osium Cordubensem, Athanasium, Gregorium Nazianzenum, Chrysostrum, Joannem Damascenum* &c. Sed de his, ubi de nexu Imperii cum Ecclesiâ agemus,

Quæ in contrarium solent adversarii allegare imperantium civilium facta, nullibi prellius compacta invenio, quam apud *Cl. Sardagna, Tom. II. Tract. III. Artic. II. de jud. controv. §. CXLVIII.* & duobus sequentibus, ubi ponit sequentia:

“ Objiciuntur facta Imperatorum. — Imperatores sæpius officio judicis functi sunt in materiâ Religionis, Episcopis non inviditis: ergo. — *Primo, Constantinus magnus* judices destinavit, qui Cæciliani & Donatistarum causam discuterent, quamvis Donatistæ prius jam damnati fuerint in Concilio Romano ab octodecim Episcopis, atque ipso Melchiade Romano Pontifice, eosque remisit ad Concilium Arelatense jussu suo congregatum. Cumque Donatistæ, etiam post hoc Concilium, ad ipsum Imperatorem provocassent, ultimum ille hac in causa tulit Judicium. — *Secundo, Imperatores præfederunt Conciliis œcumenicis; Marcianus & Pulcheria Chalcedonensi, Constantinus Pogonatus Constantinopolitano tertio, Irene & Constantinus Nicæno secundo, Basilius Constantinopolitano quarto.* — *Tertio, Ipsi Imperatores subscripserunt Concilio.* — *Quarto, Justinianus Imperator de sacris Liturgiæ ritibus constitutionem edidit, quâ mystica verba consecrationis Eucharistiæ non demissâ, sed elatâ voce proferri jussit, pluraque, quæ Ecclesiam tangunt, in legibus*

Cæsareis constituit. — Quinto Capitularia
 Caroli magni multa continent de Ecclesiis
 & Religione &c.

Respond. Multa sæpe fiunt juri na-
 turali, ac divino contraria. — Resp. ad im-
 neg. Anteced. Nam ipse *Constantinus* agno-
 vit, & sæpius professus est, eam causam
 ad suum forum non pertinere, ut mani-
 festum est ex ejus *Epistolâ* ad Patres Con-
 cili *Arelatensis* in qua scribit Imperator:
 Quoties à me ipso improbissimis aditionibus sunt
 sunt condignâ responsione oppressi? Qui uti-
 que, si hoc ante oculos habere voluissent, mi-
 nimè hoc ipsum interposuissent. Meum judicium
 expostulant, qui ipse judicium Christi exspecto.
 Lico enim, ut se veritas habet: Sacerdotum
 judicium ita debet haberi, ac si ipse Dominus
 residens judicet. . . Perquirunt sæcularia, re-
 linquentes cælestia. O rabida furoris audacia!
 Sicut in causis gentium fieri solet, appellatio-
 nem interposuerunt. . . Quid hi detractores le-
 gis, qui venientes cæleste judicium, meum pu-
 taverunt postulandum, sic sentire de Christo
 Salvatore? — Ut tamen Donatistis prætex-
 tum omnem adimeret, eos, consentiente
 Sylvestro Romano Pontifice, ad aliud Con-
 cilium plenius, nempe *Arelatense* Duce-
 torum Episcoporum remisit. Cùm autem
 nec sic quidem illi cederent, ut scribit S.
 Augustinus *Epist.* 45. aliàs 162. ad *Glorium*
 & *Eleusium* Cap. 7. Eis ipse cessit, ut de illa
 causâ post Episcopos judicaret, à sanctis An-
 tistitibus

“ *zistitibus postea veniam petiturus, dum tamen*
“ *illi, quod ulterius dicerent, non haberent, si*
“ *ejus sententiæ non obtemperarent, ad quem ip-*
“ *si provocaverunt, sic & illi aliquando cederent*
“ *veritati.*

Addi potest & alia Constantini magni
confessio, quam refert *Rufinus Lib. I. Hist.*
Cap. I. sub his terminis: *Deus vos constituit*
Sacerdotes, & Potestatem vobis dedit de nobis
quoque judicandi. & ideo nos à vobis vite judi-
camur, vos autem non potestis ab hominibus (lai-
cis) judicari.

“ Respond ad 2dum: Imperatores Con-
“ ciliis præfederunt, non ut fidei iudices,
“ sed ut Concilii Protectores, & pacis De-
“ fensores. Cæterum verbum *præsidere* de-
“ notat hîc sessionem tantum *honorariam;*
“ scimus enim Conciliis illis *authoritative*
“ præfuisse Romani Pontificis Legatos.

Et sanè *Marcianus* ipse in orat. quam
actione 6, habuit ad Patres Concilii Chal-
cedonenfis inter alia dixit, *se cum uxore piis-*
sima Pulcheria ad Concilium venisse, ad fidem
roborandam, non ad aliquam Potentiam osten-
dendam, aut exercendam.

“ Respond. ad 3tium: Imperatores sub-
“ scripsere quidem; sed modo diverso ab
“ Episcopis veris in materiâ Religionis ju-
“ dicibus. Subscripsere illi Synodo, non ut
“ *Epis.*

“ Episcopi *desinientes*, sed ut *consentientes*, ut
 “ pater ex subscriptione Constantini Pogo-
 “ nati in *sexta Synodo: Constantinus in Christo*
 “ *Deo Rex, atque Imperator Romanorum, le-*
 “ *gimus & consensimus.*

“ Respond. ad *4um*: Justinianus Impe-
 “ rator sæpius limites Potestatis suæ trans-
 “ gressus est. Et quamvis quædam, quæ in
 “ jure civili continentur, & à Justiniano de-
 “ creta sunt, in Ecclesiâ adhuc observentur;
 “ id tamen non oritur ex vi legum civilium,
 “ sed ex acceptatione Ecclesiæ; ut *Agapetus*
 “ *I. scribit Justiniano*, qui edictum aliquod
 “ de fide orthodoxâ promulgarat: *Firminus*,
 “ inquit, *laudamus, amplectimur: non quia*
 “ *Laicis auctoritatem Prædicationis admittimus;*
 “ *sed quia studium fidei vestræ Patrum nostro-*
 “ *rum Regulis conveniens confirmamus atque ro-*
 “ *boramus.* Græci Imperatores præcipue post
 “ Sæculum IX. eousque propriam auctori-
 “ tatem extenderunt, ut non solum leges
 “ ad Ecclesiam ejusque Ministros pertinen-
 “ tes publicarent, nullâ omnino habitâ sa-
 “ crorum Canonum ratione; verum etiam
 “ ulterius progressi, Potestatem sibi vindic-
 “ carent Episcopatus, Metropolesque novas
 “ creandi, Ecclesiis vacantibus Episcopos
 “ concedendi, priscis Metropolitanis suffra-
 “ ganeos subducendi, ac tribuendi Episco-
 “ pis facultatem, ut in alieno territorio Pon-
 “ tificalia exercerent. Vide *Ludov. Thomassi-*
 “ *num de veteri, & nova Disciplina Ecclesiæ*
 “ *Part. I. Lib. I. Cap. 43.*

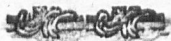
“ Respond. ad *sc̄tum*: Capitularia Caroli
 “ magni nihil aliud continent, quàm Cano-
 “ nes Conciliorum, quibus Carolus in unum
 “ codicem collectis, rogantibus Episcopis,
 “ nomen suum præfixit, ut sic illi diligen-
 “ tius observarentur à fidelibus, cùm cer-
 “ nerent, idem ab utraque Potestate, spi-
 “ rituali, & politicâ præcipi ”.

§. III.

*Utrum Ecclesia sit infallibilis iudex in con-
 troversis Religionis?*

Ecclēsiā Christi esse societatem *inequalem*, in qua Potestas *rectoria* ex ordinatione divina existit penes Ecclesiæ Præsules, & præprimis penes Christi in terris Vicarium, summum nempe Pontificem, ex ipsâ Ecclesiæ notione patescit. Illos quoque debitâ ratione spectatos *judices* esse, ex iis, quæ hucusque retulimus, momentis invictè deducitur.

Dum itaque instituitur quæstio, an Ecclesia sit infallibilis iudex controversiarum in causâ religionis occurrentium, facile cognoscitur, quæstionem istam non ad Principes hujus mundi, non ad collectionem plebis, neque etiam ad particulares Pastores, sed vel maximè ad universos debitè coordinatos iudices referri. Ecclesia, quæ est *columna & firmamentum veritatis* I. *Timoth. III. 15.* solidatur in cathedrâ Petri. “ Tu es Pe-
 “ trus,

“ trus, & super hanc Petram ædificabo Ec-
 “ clesiam meam, & Portæ inferi non præva-
 “ lebunt adversus eam, ”. *Matth. XVI. 18.*

Ecclesia hæc spectari potest aut ut con-
 gregata in Concilio quodam generali, & accu-
 menico; aut ut per totum orbem christianum
 dispersa, ita tamen, ut concernentium con-
 sensus in iis, quæ ad fidem & mores per-
 tinent, sit moraliter unanimis. — Cùm igitur
 Ecclesiæ adpromissa sit adfidentia spiri-
 tûs sancti, cumque Christus cùm ipsâ sit
 usque ad consummationem sæculi; conse-
 quens est, quòd tam Ecclesia congregata,
 quàm dispersa dono *inerrantiæ* gaudeat; ma-
 net enim semper una eademque Ecclesia
 Christi universalis.

Resolvimus itaque, quòd vera Christi
 Ecclesia sit iudex infallibilis Controversiarum
 fidei & morum; adeoque per iudicium il-
 lius controversias istas terminari eatenus, ut
 quilibet definitivæ illius sententiæ acquiescere
 debeat atque subscribere.

Nam controversiarum harum iudex
 infallibilis & ultimus est, quem Ecclesiæ
 fundator Christus Dominus talem esse vo-
 luit, & instituit; atvero Christus Ecclesiam
 suam voluit esse iudicem infallibilem in re-
 bus tanti momenti: id nobis manifestè in-
 digitando, dum dixit: “ Tu es Petrus, &
 “ super hanc Petram ædificabo Ecclesiam
 “ meam.”

“ meam, & portæ inferi non prævalebunt
 “ adversus eam „ *Matth. XVI.* Enimvero,
 cum Ecclesia à Christo ita sit ædificata su-
 per hanc Petram, ut portæ inferi prævalere
 adversus eam nequeant, necessario consequi-
 tur, quòd neque perversi fidem impugnan-
 tes homines, neque ipsa usque adeo fraus
 ac vis diabolica veræ Ecclesiæ dogmata con-
 cutere valeant atque infringere: his quippe
 concussis mysticum istud ædificium corruat
 necessum est. Ad hoc verò, ut Ecclesia im-
 munem se conservet à concussionem & in-
 fractionem Dogmatum, pollere debet vi ac
 potestate infallibili & ineluctabili judicandi
 definiendique, quænam sit vera atque divi-
 na, & quænam sit falsa ac diabolica doctrina
 in fide & moribus; quia secus ipsa cum Fi-
 delibus in errorem induceretur insanabilem,
 & ita portæ inferi adversus eam prævale-
 rent contra apertam Christi promissionem.

Ad hanc igitur Ecclesiam, uti nempe
 superius *Pag. 9.* à nobis definita fuit, debite
 etiam referuntur sequentia Christi verba:
 “ Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus
 “ usque ad consummationem sæculi „. *Matth.*
ab. — “ Spiritus veritatis docebit vos om-
 “ nem veritatem „. *Joan. XVI.* — “ Et ego
 “ rogabo Patrem, & alium Paraclitum da-
 “ bit vobis, ut maneat vobiscum in æter-
 “ num, Spiritum veritatis „. *Joan. XIV.* —
 “ Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut
 “ Ethnicus, & Publicanus „. *Matth. XVIII.*

Circa adplicationem ultimi hujus textus ad præsens momentum, Cl. *Sardagna* Tom. II. Art. II. *Controv. II.* rectè notat sequentia: “Quaquam hic Christus de injuriis loquatur, quas unus ab alio patitur, multò magis tamen hæc verba intelligenda sunt de injuriis, quæ fiunt in totam Ecclesiam, & in Deum, qualis est Hæresis. Si enim Ecclesia in causâ injuriæ particularis inter te & proximum tuum est necessariò audienda; quantò magis audienda est, quandò oritur Controversia de Fide, re omnium gravissimâ, quæ ipsum Deum, & universum corpus Fidelium offendit? Et si singulares Prælati Ecclesiarum particularium indistinctè sumti in causis moralibus tantâ pollent Authoritate, ut qui illorum judicio stare recusat, sit sicut Ethnicus habendus; multò magis in Religionis dissidio obsequendum est judicio Pastoris universalis, & Ecclesiæ totius. Apostolus I. ad Timoth. III. 15. ait: *Ut scias, quomodo te oporteat in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.* Quæ verba non de particulari Ecclesia *Ephesina*, cui præerat *Timotheus*, sed de universali Ecclesiâ juxta obvium sensum intelligenda sunt. At, si universa Ecclesia in errorem contra Fidem laberetur, non veritatis, sed falsitatis foret columna.

Ecclesia igitur, quæ in errorem induci labique nequit, gaudet collatâ divinitus Potestate, de ingruentibus contra fidem & mores erroribus infallibiliter judicandi, eosdemque detegendi ac proscribendi, *ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Epbes. IV. 12.* — Profectò, si Ecclesia in gravissimo isthoc negotio non esset infallibilis, actum foret de Ecclesiâ ipsâ, atque de salute æternâ Fidelium.

Et revera, probasse, Ecclesiam nostram esse *veram* Ecclesiam, veluti é notis ejus characteristicis invictè probavimus, idem est, ac evicisse, hanc unam, sanctam, catholicam, & apostolicam Ecclesiam esse judicem competentem occurrentium in Religione dissidiorum. Vera Ecclesia veros habere, atque in se completi debet judices, qui obvenientes in ea dirimant & decernant controversias; Quis enim Reipublicæ rectè ordinatæ, sive sacra sit, sive profana, jus istud denegare aufit? — Societates politicæ in gremio suo suos habent judices, qui controversias ad forum illud pertinentes vi decretoria finiunt, & sic pacem ac tranquillitatem pro salute Reipublicæ custodiunt atque consolidant; ergo à potiore per providum Dei consilium in Ecclesiâ tanquam societate divinitus institutâ existunt judices definiens recto ordine causas sacras, à quarum debitâ resolutione salus æterna dependet. Hos porro judi-

judices sive in unum congregatos, sive per orbem christianum dispersos Ecclesiam representare, nemo est, qui ambigar.

Progrediamur insuper ad *Traditionem*, & luculentis ex eâ testimoniis confirmemus, quod Ecclesia sit iudex memoratarum controversiarum. Sic statim in principio nascentis Ecclesiæ Apostoli plenâ Auctoritate decernebant ea, quæ circa observantiam legalem occurrebant. Decretum hoc suum ad primos dirigebant Fideles, & id ipsum tanquam spiritus sancti oraculum annuntiabant, dicendo: *Visum est spiritui sancto, & Nobis. Act. XV. 28.* — Et S. Ignatius Martyr, ac discipulus S. Joannis in sua ad Philadelphiam Epistolâ indigitat, quod si quis schismatico adhæreat, non sit hæres Regni cælorum; & quod omnis, qui se induci permittit in aliam, quàm *Ecclesiæ* doctrinam, alienus sit à *Passione Domini*.

De cætero Patres *Græci* ex ordine ita loquuntur: nempe S. *Irenæus Lib. III. adversus Hæres. Cap. IV.* ait: “ Non oportet adhuc
 “ quærere apud alios veritatem, quam facile
 “ est ab *Ecclesia* sumere; cum Apostoli quasi
 “ in depositorium dives plenissimè contulerint
 “ omnia, quæ sunt veritatis, ut omnis,
 “ quicumque velit,umat ex eâ porum vitæ —
 “ *Eusebius Lib. I. de Preparatione Evangelicâ*
 “ *Cap. III.* inquit: “ Certum est, Salvatorem
 “ nostrum prædixisse, *Doctrinam* suam in
 “ testi-

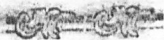
testimonium omnium gentium per uni-
versum terrarum orbem prædicatum iri,
& Ecclesiam, quæ postea virtute sua con-
stituta est, invictam atque inexpugnabilem
fore, nec unquam futurum, ut à morte
superetur, sed firmam fore semper & im-
mobilem, tanquam in Petra stabilitam at-
que fundatam,, — *S. Alexander Episcopus
Alexandrinus in Epist. ad Alexandrum Constan-
tinopolitanum* dicit: “Ecclesiam unam solam,
catholicam & Apostolicam agnoscimus;
quæ sicut nunquam expugnari potest,
etiamsi totus mundus eam oppugnare in-
stituat, sic omnem impiam Hæreticorum
incurtionem evincit ac profligat,, — *S.
Athanasius in Epist. ad Epietet.* pronun-
ciat: “Hoc solummodò ad ea respondere suffi-
cit, quòd ista non sint catholice Ecclesie,
neque ista Patres nostri senserunt,, —
S. Cyrillus Hierosol. Catech. XVIII. testatur:
“Catholica vocatur Ecclesia, quia per uni-
versum sit terrarum orbem diffusa; &
quia docet catholicè, id est, universaliter,
& sine ullo defectu vel differentiâ, omnia
dogmata, quæ deberent venire in cog-
nitionem,, — *S. Chrysostomus Serm. de Pen-
tecoste* ait de Ecclesia: “Non tenerur tem-
porum qualitate, sed spiritus eam sancti,
gratia gubernat; & ideo non senescit,
nec contrahitur, & multis oppugnantibus,
non opprimitur,, Et *Homilia*, cum de
sua expulsionem ageretur: “Christi Ecclesia,
nihil fortius; liquis eam impugnare pro-
ponit,

ponit, vires atterat necesse est, velut si
 cœlo bellum meditetur inferre. Ecclesiam
 vincere nulla vis potest; Deus est in Ec-
 clesiâ, qui est omnibus fortior „ — S.
Isidorus Pelusiota Lib. I. Epist. 238. inquit:
 Per Inferi portas Divinus sermo impiorum
 hominum cœtus, atque Hæresum blas-
 phemias intelligit; quibus omnibus ob-
 sistens Dei Ecclesia eas quidem frangit &
 expugnat, ab iis autem vinci non potest „

Audiamus & Patres *latinos* similiter de
 Ecclesiâ perorantes. Sic *Tertullianus Lib. de*
Præscript. Cap. XXI. ait: “ Quid autem præ-
 dicaverint (Apostoli) id est, quid illis Chri-
 stus revelaverit, & hîc præscribam non
 aliter probari debere, nisi per easdem Ec-
 clesias, quas ipsi Apostoli condiderunt,
 ipsi eis prædicando tam vivâ, quod ajunt,
 voce, quàm per Epistolas postea. Si hæc
 ita sint, constat proinde omnem doctrinam,
 quæ cum illis Ecclesiis Apostolicis matri-
 cibus & originalibus fidei conspiret, ve-
 ritati deputandam, id sine dubio tenen-
 tem, quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apo-
 stoli à Christo, Christus à Deo accepit:
 omnem verò doctrinam de mendacio præ-
 judicandam, quæ sapiat contra veritatem
 Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi,
 & Dei „ — S. *Hilarius de Trinitate Lib.*
VII. adpositè dicit: “ Hoc enim Ecclesiæ
 proprium est, ut tum vincat, cum lædi-
 tur; tum intelligatur, cum arguitur; tum
 “ ob-

" obtineat, dum deseritur, — *S. Hieronymus in Dialogo adv. Luciferianos* inquit: " Po-
 " teram omnes propositionum rivulos uno
 " Ecclesiæ sole siccare. — Item: *Etiamsi*
 " *Scripturæ Authoritas non subesset, totius*
 " *orbis in hanc partem consensus instar*
 " *præcepti obtineret* „ — *S. Augustinus Lib.*
 " *contra Epist. Fundamenti Cap. V.* dicit, " Ego
 " verò Evangelio non crederem, nisi me
 " catholicæ Ecclesiæ commoveret Authori-
 " ras „ Et *Lib. de utilitate credendi Cap. XVII,*
 " Ecclesiæ nolle primas dare, vel summæ
 " profectò impietatis est, vel præcipitis ar-
 " rogantiæ „ Denique de Symbolo ad Ca-
 " techumenos *Serm. I. Cap. VI.* " Ipsa est
 " Ecclesia sancta, Ecclesia una, Ecclesia vera;
 " Ecclesia catholica contra omnes Hæreses
 " pugnans. Pugnare potest; expugnari non
 " potest. Hæreses omnes de illâ exierunt
 " tanquam sarmenta inutilia de vite præcisa.
 " Ipsa autem manet in radice suâ, in vite
 " suâ, in charitate sua: Portæ inferorum
 " non vincunt eam „ Ita Augustinus pro mo-
 " re suo egregiè. — Tandem præter complu-
 " res alios *S. Gregorius magnus Lib. IX. in Job.*
 " *Cap. VI.* inquit: " sancta Ecclesia persecu-
 " tiones iniquorum sine cessatione tolerat;
 " sed tamen usque ad mundi terminum sine
 " defectu perdurat; quia tunc sancta Eccle-
 " sia valentius in veritate reficitur, cum ar-
 " dentius pro veritate fatigatur „

Ex aëtlatis nunc atque in medium pō-
 fitis tantis pro infallibili iudicio Ecclesiæ in
 Controversiis fidei & morum tum ex *S.*
Scriptura, tum ex *Traditione*, tum ex *notis*
veræ Ecclesiæ, tum ex *Ratione intrinseca* po-
 stulatis momentis, imbecille & insipidum,
 quod nonnulli Heterodoxi hoc loco intru-
 dere conantur argumentum de *circulo vitioso*
 per sese collabitur penitusque explosum est.—
 Sanè, contra Protestantes spiritum privatum
 pro iudice harum Controversiarum statuen-
 res argumentum de circulo vitioso rectè ur-
 getur, utpote qui nudè ex scriptura spiri-
 tum privatum, & discretionem scripturæ
 ex spiritu privato postulant.

Nemo igitur catholicorum in dubium
 vocare ausit, quòd Ecclesia sit infallibilis ju-
 dex Controversiarum in fide & moribus,
 quodque illi pro Hæreticis habendi sint,
 quos universalis Ecclesia damnavit ac decla-
 ravit quæ tales. Notum est profectò, quòd
 à tempore Apostolorum usque ad nos pro
 Hæreticis à Catholicis semper habiti sint,
 qui errores contra Fidem ab Ecclesia clarè
 & perspicuè damnatos pertinaciter defende-
 re non sunt veriti: unde inter Hæreticos
 semper numerati sunt Simoniani, Gnostici,
 Valentiniani, Marcionitæ, Montanistæ, Ma-
 nichæi, Novariani, Donatistæ, Ariani, Ma-
 cedoniani, Nestoriani &c. Constat insuper,
 quòd plurimi Martyres pro defensione Dog-
 matis clarè ab Ecclesia decisi minimè dubi-
 taverint sanguinem & vitam profundere.

An Ecclesia etiam sit infallibilis in decisione facti dogmatici.

Ad statum quæstionis hujus rectè intelligendum, ante omnia notandum est, quòd facta alia sint *purè talia*, seu cum nullo jure connexa: uti dum quæritur, an reipfa factum sit, quòd v. g. *Cornelius Jansenius* *Iprensis* librum scripserit, sub hoc præfixo titulo: *Augustinus &c.* Et quòd quoad præsens facta alia sint *dogmatica*, seu nexa cum jure, ita, ut ex horum negatione factorum sequatur negatio juris sive dogmatis: veluti dum quæritur, an *Doctrina Jansenii*, prout in famosis quinque ejus propositionibus continetur & exprimitur, sit hæretica.

Dum itaque quæritur, an Ecclesia sit infallibilis in decidendis quæstionibus facti, consequitur, quòd sermo non sit, de *factis juris*, v. g. an *Jansenius* eum scripserit librum, aut quid circa illas propositiones in solâ mente habuerit; sed quòd procedat quæstio de *factis dogmaticis*, an v. g. propositiones illæ, quæ *Jansenio* tribuuntur, prout ab eodem concinnatæ leguntur & expressæ, in totâ suâ serie & texturâ, seu in exhibito systemate doctrinam contineant Hæterodoxam, vel non. — Jansenium hic compello, quia occasione Jansenitarum controversia illa in galliis potissimum agitari cœ-

pit Anno 1656. occasione declarationis ema-
 natae ab Alexandro VII. Papâ, ratione sen-
 sùs, quo damnatae à suo Prædecessore In-
 nocentio X. Propositiones Jansenii damnatae
 fuerint. — Jansenistae igitur hodiedum ad-
 huc negant, Ecclesiam esse infallibilem in de-
 cidendis factis dogmaticis, contendendo, eam
 judicio certo & infallibili statuere non posse,
 sensum unius, aut plurium propositionum,
 prout ille eruitur ex totâ doctrinâ, libro,
 aut systemate alicujus authoris, v. g. Lu-
 theri, Calvinii, Jansenii, Quesnelli &c. he-
 terodoxum esse, aut orthodoxum.

Quorsum illa colliment, nemini ignotum
 esse potest; collimant nempe ad planissimam
 aperiendam viam Hæresibus quibuscunque
 & utcunque venenatis, quin Ecclesia cursum
 earum retundere possit aut refrænare: in
 illud porro collimant, ut Potestas judicativa
 in causis fidei & morum Ecclesiæ, divinitus
 tributa sub fucato ac specioso titulo facti é
 medio tollatur, aut saltem reddatur inefficax.

Decernendum est igitur, firmiterque te-
 nendum, quòd Ecclesia etiam sit judex in
 decisione factorum dogmaticorum, relatè
 quoque ad intentionem authoris, prout in-
 tento isthæc ex prolata verborum expressio-
 ne naturaliter innotescit: sanè quilibet id in-
 tendere censetur, quod clara ejus verba lo-
 quuntur. — Itaque Ecclesia in iis decernit
 infallibiliter, quæ ad conservandam veram
 fidem,

Adem, adeoque ad detegendas & aboliendas
Hæreses sunt necessaria; ideo enim habet
adſistentiam ſpiritûs ſancti, ideo eſt colum-
na veritatis: atverò ſi Eccleſia non eſſet in-
fallibilis in dijudicandis factis dogmaticis
ſenſu à nobis nunc propoſito & explanato,
neque veram fidem conſervare, neque Hæ-
reſes detegere pollet atque comprimere;
enimvero extunc ſenſum orthodoxum ab he-
terodoxo infallibiliter diſtinguere non poſſet
atque ſecernere; uti per ſe patet. Sed Ec-
cleſia, quæ non poteſt cognoscere & diſtin-
guere infallibiliter quæ doctrina ſenſum ha-
beat orthodoxum aut heterodoxum, verum
aut falſum, divinum aut ab Hæreticis con-
fectum, ipſa neque conſervare poteſt veram
fidem, neque convellere ac comprimere Hæ-
reſes.

Unde Cl. *Sardagna Tom. II. Tract. III.*

Art. II. Controv. V. §. CCXVII. rectè inquit:

“ Si Eccleſia non eſſet infallibilis in adpro-
bandâ vel damnandâ doctrinâ, etiam re-
latè ad ſenſum authoris, poſſent libri hæ-
retici diſſeminari, ac fideles ſubverti, quin
Eccleſia huic malo mederi poſſet; omnes
enim Pontificiæ Bullæ, atque Eccleſiæ de-
creta facile eluderentur, dicendo: non
hunc eſſe ſenſum doctrinæ in libris illis
contentæ, quem ipſis Eccleſia falſò af-
fingeret „

Prosequitur ex post Cl. Author in fine
 §. CCXVIII. in modum sequentem: “ Ipsi
 “ Janseniani fateri debent, Ecclesiam infal-
 “ libilem esse in dignoscendo sensu singu-
 “ lorum Patrum, quibus series traditionis
 “ ostenditur, dum v. g. post accuratè dis-
 “ cussâ sanctorum Petrum Opera judicat
 “ doctrinam de reali præsentia Christi in
 “ Eucharistia contineri v. g. in scriptis SS.
 “ Ignatii, Irenæi, Ambrosii, Augustini &c.
 “ Neque enim Ecclesia judicare potuit, hanc
 “ doctrinam ad nos profectam esse etiam
 “ ex traditione, nisi prius particulari judi-
 “ cio judicasset, ita Patres illos tradidisse.
 “ Ergo si de sanâ, etiam de perversâ doc-
 “ trina infallibiliter judicat relatè ad sensum
 “ Authoris. *Claudius Pajot* Præco Calvinia-
 “ nus in Galliis priori sæculo advertit, doc-
 “ trinae consequentiam à *Jansenianis* negligi;
 “ ideoque in celebri concertatione, quam
 “ habuit cum *Antonio Arnaldo*, authore Li-
 “ bri de perpetua fide circa realem Christi
 “ præsentiam in Eucharistia, ait: *Si tibi Ar-*
 “ *nalde licet de sensu Jansenii litigare post Ec-*
 “ *clesiæ definitionem; quidni licebit nobis de sensu*
 “ *Augustini, Chrysoptomi, & aliorum disputare*
 “ *in nostra de reali præsentia disceptatione?* ”

Potestatem infallibiliter judicandi de fac-
 tis dogmaticis, de sensu librorum ac pro-
 positionum à Christo tributam esse Ecclesiæ,
 ipsa credidit semper & exercuit; quare etiam
 non rarò ipsos heterodoxæ doctrinae aucto-

res anathemate percussit: quis autem in causa tanti momenti, pro conservatione fidei & morum tantopere necessariâ, Ecclesiam errasse adserere præsumserit?

Quòd verò Ecclesia antiquissimis modò temporibus hanc exercuerit potestatem auctoritatemque, patet ex solemnibus variorum Hæresiarcharum condemnationibus. Sic Concilium universale *Nicænum* sæculo IV. non solum doctrinam & blasphemias *Arii*, sed ipsam usque adeo personam illius condemnavit, etsi *Arius* variis modis & effugiis causam suam defendere studuerit; quibus inadrentis dicebant *Nicæni* Concilii Patres in *Epistola Synodica ad Ecclesiam Alexandrinam* ac decernebant: *Placuit Concilio, communibus suffragiis anathema denunciare & EI IPSI (Ario) & nefariæ EJUS OPINIONI, & VERBIS SENTENTISQUE execrabilibus, quibus usus est ad Filium Dei blasphemias onerandum.*— Sæculo V. *Pelagius* cum discipulo suo *Cælestio* in variis damnati similiter fuere Conciliis; speciatim in *Carthaginensi*, *Hierosolymitano*, *Diospolitano*, in quo *Pelagius* fidem suam callidè occultare studuit, in *Milevitano*, *Romano*, *Constantinopolitano* &c. Eodem sæculo in Synodo *Ephesina*, quæ fuit œcumenica III. in qua *S. Cælestinus* Pontifex vices suas commisit *S. Cyrillo Alexandrino*, damnatus est *Nestorius*, & denuo *Pelagius*. In hoc Concilio, cum lecta fuisset *Epistola Nestorii ad Cyrillum*, & inventa contraria fidei *Nicænae*, Patres

exclamarunt: *Omnia, quæ epistola hæc com-
plectitur, cum fide Nicæna aperte pugnant, sunt-
que ab eadem omnino aliena: quare omnes, qui
ita credunt, à recta fide alienos esse judicamus...*
omnes *Episcopi simul clamaverunt: Quicumque
NESTORIUM non anathematizat, anathema sit.
Omnes Nestorii EPISTOLAM & DOGMATA ana-
thematizamus...* *IMPIAM FIDEM Nestorii ana-
thematizamus.* Eodem insuper sæculo dam-
nata fuit in Concilio *Chalcedonensi*, quod est
œcumenicum IV. Hæresis *Eutichiana* adferens
unam duntaxat verbi incarnati naturam. —
Sæculo VI. Synodus *Constantinopolitana* II.
quæ fuit œcumenica V. in causa trium ca-
pitulorum, idest de scriptis *Theodori Mop-
suesteni, Theodoret* contra *Cyrillum, & Ibe
Edesseni* Epistola ad *Marim Persam*, tria ista
capitula condemnavit, & Collatione VIII. in
modum loquitur sequentem: *In memoria te-
nentes promissiones de sancta Ecclesia factas, &
qui dixit, quod portæ inferi non prævalebunt
adversus eam, id est, Hereticorum mortifera
linguæ; recordantes autem, & quæ per Oseam de
ea prophetata sunt, in quibus dicit: Et sponsabo
te mihi in fide, & cognosces Dominum..... Nos
autem mandatum habentes, per doctrinam rectam
exhortari populum... necessarium putavimus ca-
pitulis comprehendere & prædicationem veritatis,
& Hereticorum, nec non impietatis eorum con-
demnationem.*

Subjiciuntur extunc *Canones.* Et qui-
dem *Canone XII.* sub finem dicitur: “Siquis
“igitur

“ igitur defendit prædictum **IMPIUM Theodo-**
 “ **rum** (Mopsuestenum) & **IMPIA** ejus *conscripta*,
 “ *in quibus tam prædictas, quam innu-*
 “ *merabiles alias blasphemias effudit contra mag-*
 “ *num Deum & Salvatorem Jesum Christum; &*
 “ *non anathematizat eum, & impia ejus*
 “ *conscripta, & omnes, qui suscipiunt, vel*
 “ *defendunt eum, & dicunt, orthodoxè eum ex-*
 “ *posuisse; & qui scripserunt pro eo, vel impiis*
 “ *ejus conscriptis, & eos, qui similia illis sa-*
 “ *piunt, vel aliquando sapuerunt, & usque*
 “ *ad mortem permanserunt, vel permanent*
 “ *in tali impietate, talis anathema sit „*

Et *Canone XIII.* “ Siquis defendit im-
 “ pia *Theodoretii* conscripta, quæ contra rec-
 “ tam fidem, & contra primam *Ephesinam*
 “ sanctam Synodum, & *S. Cyrillum*, & duo-
 “ decim ejus capitula exposuit, & omnia,
 “ quæ conscripsit pro *Theodoro & Nestorio*
 “ impiis, ... talis anathema sit „

Insuper *Canone XIV.* “ Siquis defendit
 “ Epistolam, quam dicitur *Ibas ad Marinum*
 “ *Persam* Hæreticum scripsisse ... Siquis igi-
 “ tur memoratam impiam Epistolam defen-
 “ dit, sed non anathematizat eam, & de-
 “ fensores ejus, & eos, qui scripserunt,
 “ vel scribunt pro ea, vel pro impietate,
 “ quæ in ea continetur, & præsumunt eam,
 “ defendere, vel insertam ei impietatem no-
 “ mine sanctorum Patrum, vel sancti Chal-
 “ cedonensis Concilii, & in his usque ad
 “ mortem permanent, talis anathema sit „

Denique condemnationem trium capitulorum ratam habuit *Vigilius Papa* in Epistola ad *Eutichium Constantinopolitanum* his verbis: *Predicta itaque tria impia capitula anathematizamus & condemnamus; scilicet impium Theodorum Mopsuestiae unà cum impiis ejus scriptis, & quaecunque impiè Theodoretus scripsit, atque etiam Epistolam, quæ dicitur ab Iba scripta fuisse, quæ superius dictæ profanæ blasphemiae comprehenduntur. Quin etiam quemcunque, qui crediderit, aliquo ullo tempore ea capitula debere suscipi, aut defendi, vel conatus fuerit hanc præsentem condemnationem subvertere, simili anathemati subjecimus.*

Rectè tamen cum aliis advertit *Cl. Sargadagna Tom. II. Art. II. Controv. V.* quòd
 “ Equidem Romani Pontifices, cæterique
 “ rum Orientis, tum Occidentis Episcopi
 “ Schisma jam factum videntes à pertina-
 “ cissimis trium capitulorum defensoribus,
 “ dispensatione usi sint circa illos, qui tria
 “ capitula damnare recusabant, modò non
 “ vituperarent Ecclesiam, quæ illa damna-
 “ verat, nec eam errasse dicerent, aut tur-
 “ bas excitarent: & de Canonum rigore,
 “ ac disciplinæ severitate aliquid remiserunt,
 “ anathema latum à quinta Synodo ad tem-
 “ pus suspendentes, ut bonum Ecclesiasticæ
 “ pacis curaretur. Atvero dispensationis elap-
 “ so tempore, posteaquam Afri, Illyriciani,
 “ alique saniora edocti sunt, cum pauci
 “ tantùm superessent trium capitulorum de-
 “ fensores,

“ fenfores, fummo jure cum ipsis egit Ec-
“ clefia, nec prius ipfos recepit ad commu-
“ nionem, quàm profefli fuiffent fe quintam
“ Synodum pari cum aliis quatuor œcume-
“ nicis veneratione fufcipere, & tria capi-
“ tula condemnaffent „.

§. V.

*An Summus Pontifex fit judex Controver-
fiarum fidei & morum?*

Quòd, & qua ratione Ecclefia five con-
gregata, five difperfa fit judex infallibilis
Controversiarum circa fidem & mores hu-
cusque designavimus: ex quibus & resultat,
rectè diftinguendum effe inter Ecclefiam do-
centem, & difcentem; non enim omnes Apo-
ftoli, neque omnes Pastores & Doctores;
id eft: Munus docendi, & infallibiliter de-
cernendi non pertinet ad univerfitatem ple-
bis, fed ad illos, quem & quos ad docen-
dum & instruendum cœtum fidelium Chri-
ftus instituit: igitur alii funt docentes, &
alii docendi, five difcentes.

Quoniam porro in emergentibus sub-
inde ſchismatibus, aut Hærefibus, ac doctri-
nis & propositionibus erroneis adire oportet
& audire judicem, qui controverfiam di-
rimat, ac venenatos hujusmodi partus in
prima ſua nativitate extinguat, ne matures-
centes ac majores indies vires fuſcipientes

eò difficilior enerventur & eradicentur, quin
 potius in fatalem stragem animarum lon-
 gius serpent, ac plurima membra inficiant
 & perdant, hinc divinæ fuit consentaneum
 Providentiæ, Ecclesiæ suæ Regimen ita in-
 stituere, ut pro decernendis urgentibus hu-
 jusmodi causis iudex opportunè conveniri,
 isque debitam ferre possit sententiam.

Cum igitur sæpius tales suboriantur er-
 rores, quin Ecclesiæ Præsules, id est, quin
 Ecclesia sit congregata in universali & in-
 fallibili Concilio; cumque etiam tota Ecce-
 lesia dispersa tam subito consultari & audiri
 nequeat, ac necessum est quandoque Hære-
 ses nascentes, & schismata exstringi; hinc
 quæritur, an ergo Summus Pontifex é *Ca-
 thedra loquens*, sit iudex infallibilis in decer-
 nendis iis, quæ ad fidem & mores pertinent?

Quandoquidem verò Summus Pontifex di-
 catur ex *Cathedra loqui*, dilucidè expendit
*Cl. Veith, de Primatu & Infallibilitate Romani
 Pontificis, Sect. II. Posit. XIV.* ubi ait: “Tunc
 “Papa ex *Cathedra* loquitur, quando,
 “tanquam universalis Pastor & Caput Ec-
 “clesiæ, circa fidei & morum quæstiones
 “totam Ecclesiam, seu universos fideles
 “alloquitur, eosque ad credendum propo-
 “situm Dogma obligat, aut contrarium sen-
 “tientes anathemate percellit. Ratio autem,
 “cur tali casu Pontifex *ex Cathedra loqui*
 “dicatur, est hæc, quia tunc agit ex offi-

“cio ut Pastor Rectorque totius Ecclesiæ
“à Christo constitutus: proindeque in Cæ-
“thedra Petri per legitimam successionem
“accepta, sedet & pronunciat sententiam
“definitivam, ut *publicus* Doctor omnes
“Christi fideles erudiens, & ad adsumum
“obligans. Hujus generis *dogmaticas* Defini-
“tiones edidit *Innocentius I.* & *Zosimus*
“contra *Pelagianos*, *Cælestinus I.* contra *Ne-*
“*storium*, *Leo I.* contra *Eutychetem*, *Agatho I.*
“contra *Monothelitas*, *Leo X.* contra *Luthe-*
“*rum* &c. Dixi primo, *tanquam universalis*
“*Pastor* & *Caput Ecclesiæ*: nam ut persona,
“vel Doctor *privatus* absolute errare potest
“Papa. Dixi secundo, *circa fidei* & *morum*
“*quæstiones*; in aliis enim quæstionibus, uti
“etiam *puri* facti non connexi cum jure,
“falli potest „

Hunc quæstionis statum omnino perspi-
cùè etiam exponit atque rimatur *Cl. Autor*
Febromii abbreviati, speciatim in suo *Brevi-*
culo Pag. 39. & *seqq.* ubi statuit sequentia:
“Ecclesiæ in docendo & credendo est in-
“fallibilis. Quod à toto cœtu fidelium fide
“divina credendum proponitur, certum &
“infallibile est. Verùm his præsuppositis,
“nova exurgit quæstio: (*nempe*) si nova
“controversia in materia fidei oriatur: si
“ipsi Episcopi & Doctores inter se dissen-
“tiant; imò si hæc lis inter ipsos Episco-
“pos Pastores exurgat: si generale Conci-
“lium non est congregatum, nec congre-
“gari

" gari potest? ubi tunc residebit infallibili-
 " ras? Quis erit iudex Controversiæ infal-
 " libilis, cujus sententiæ & iudicio stare de-
 " bemus? An Concilium? sed, ut dixi, non
 " est congregatum, nec congregandum;
 " quippe hujus congregationi non solum
 " longior mora, sed & multa obstacula po-
 " ni possunt. An consensus omnium Epis-
 " coporum totius Ecclesiæ? At jam aliqui
 " inter se dissentiunt; imò sic dissensus unius
 " alteriusve jam infirmaret totam infallibi-
 " litatem, & sic nullum unquam iudicium
 " erit infallibile. An consensum majoris par-
 " tis? Hoc moraliter est impossibile. Num
 " omnes in orbe Episcopi erunt intorro-
 " gandi? Quis numerabit, ut tandem dig-
 " noscatur, cui sententiæ major pars adhæ-
 " reat? Et quis hunc consensum fidelibus
 " certò annuntiabit? Quid, si plurimi Epis-
 " copi errarent, uti factum in ipsis Con-
 " ciliis *Arminensi*, & *Ephesino II*? Quid igitur
 " restat? Nil nisi Cæsus fidelium, lai-
 " corum, civium, rusticorum, mulierum &c.
 " Sed horum utique est audire, non docere;
 " credere (*id est discere*) non iudicare; pasci,
 " non pascere. En! quousque prolabimur?

" Profectò hæc omnia remedia pro fi-
 " nienda controversia, & stabilienda doctri-
 " na vel omnino moraliter impossibilia, vel
 " saltem extraordinaria sunt: si Christus Ec-
 " clesiæ suæ bene consulere volebat, (con-
 " suluit

“ soluit autem) ei providere debuit de me-
“ dio ordinario, certo, atque præsentì, ut
“ enatis controversiis semper præstò sit ju-
“ dex, cujus iudicio stari debet, ne plures
“ fideles in errorem inducantur, vel diu in
“ eodem detineantur. Omnis communitas
“ sibi provideret de mediis ad sui conserva-
“ tionem necessariis tum ordinariis, tum ex-
“ traordinariis. Putas, Christum minus pro-
“ vidisse Ecclesiæ suæ, quam usque ad fi-
“ nem mundi duraturam esse voluit?

“ Periculum non fat submovent, qui
“ dicunt, Ecclesiam perpetuò habere in-
“ fluxum & aduersionem à Christo. Hoc qui-
“ dem verum est: ad tamen hic influxus & ad-
“ sistentia sunt invisibiles. Debet ergo cognos-
“ ci, per quem canalem iste influxus & ad-
“ sistentia in Ecclesiâ visibili operentur, atque
“ eo ipso necesse est, hunc canalem esse cer-
“ tum, semper præsentem, atque apertum.
“ Hunc canalem dicimus esse Primatum Petri,
“ atque Romanorum Pontificum, quando, ut
“ ajunt, loquitur *ex cathedra*, id est, ad to-
“ tam Ecclesiam, & ut ita dicam, cum totâ
“ Ecclesiâ. Non enim sic *solum* statuimus Pon-
“ tificem infallibilem, ut ejus qualiscunque
“ enunciatio aut adsertio pro infallibili ha-
“ beat; siquidem ut homo privatus, ut
“ Doctor, ut Magister sua sensa promere
“ valet; sed quando ut Vicarius Christi, ut
“ Successor Petri loquitur, cui Christus suam
“ inedi-

inædificavit Ecclesiam, cui fidei depositum
 commisit, cui in fide & doctrinâ omnes
 suas oves pascendas tradidit, quemque
 jussit confirmare fratres suos: nempe tunc,
 quando exorto in Ecclesiâ dubio vel con-
 troversâ, facta prius diligenti inquisitione,
 audito suo tum concilio domestico, tum
 iis Episcopis & Ecclesiis, in quibus lis &
 error grassatur, consulta quoque sacra
 Scriptura & Traditione, vocem suam de-
 promens ex alto judicat, statuit, docet,
 definit,

„Atqui tunc non ipse solus loquitur
 Pontifex, sed cum ipso loquuntur suum
 concilium domesticum, Episcopi consulti,
 quorum interest, & qui propius causæ
 notitiam habent; denique cæteri per or-
 bem dispersi Episcopi per adhæSIONem &
 communionem cum Romana Sede, qua-
 cum in fide & doctrina tanquam cum
 centro unionis necessariò conspirare de-
 bent, & quia non habent causam dissen-
 tiendi; ut adeo horum adensus sit qui-
 dem *tacitus*, ad tamen moraliter semper
præsens, certus, & justè præsumtus. Ita verè
 dici valet: Pontifex loquitur cum tota Ec-
 clesia, & Ecclesia cum Pontifice, quin
 necesse sit expectare consensum reliquo-
 rum Pastorum *expressum* atque *futurum*,
 utpote qui, uti demonstravimus, morali-
 ter impossibilis existit „

Porro cum omni tempore schismata
 enasci, ac Hæreses succrescere possint in
 summum Ecclesiæ detrimentum, cum pari-
 ter ad malum istud gravissimum indilate in-
 digitandum, aut amoliendum infinita Christi
 Providentia Ecclesiæ suæ media competentia
 tribuisse credenda sit; cumque malum istud
 neque debite cognosci, nec efficaciter con-
 velli possit, nisi in promptu habeatur tri-
 bunal & iudex competens & infallibilis ve-
 rum à falso eatenus discernendi, ut ejus
 iudicio Fideles tuto acquiescere possint ac
 debeant; cum denique præter cathedram
 Petri, ac summum Christi in terris Vica-
 rium, promptum huiusmodi tribunal, ac ju-
 dex semper paratus assignari non possit; hinc
 rectè concluditur, Summum Pontificem in
 decidendis definiendisque memoratis contro-
 versis esse infallibilem. — Profectò certa ra-
 tione tenendum est, id Christum pro Ec-
 clesiæ suæ fecisse & instituisse, quod pro Ec-
 clesiæ, & fidei conservatione maximè op-
 portunum est, imò necessum: atverò per
 iudicem infallibilem Pro ingruente necessi-
 tate paratum & expeditum, schismata re-
 primi & Hæreses opportunum est atque ne-
 cessarium: igitur dubitari non potest, quin
 de hoc medio Christus Ecclesiæ suæ pro-
 viderit. — Consequitur, quòd legitimus Pe-
 tri successor, visibile caput Ecclesiæ, Sum-
 mus in terris Christi Vicarius, Pontifex
 nempe Romanus sit quoque iudex infallibi-
 lis in decidendis controversis fidei & morum.

Quare *Cl. Veith* loco superius citato ulterius ita prosequitur: “ Ostendo, Papam
 “ jus & potestatem tuendi & conservandi
 “ unitatem fidei in Ecclesia universali non
 “ habiturum, nisi, subortis dubiis aut con-
 “ troversis fidei, totam Ecclesiam, id est,
 “ omnes Fideles, tam Laicos, quam Cleri-
 “ cos, ipsosque Episcopos cogere possit ad
 “ Adsensum *dogmaticis* suis adsertionibus
 “ præstandum. Quomodo enim sine hac vi
 “ coactiva tuebitur unitatem fidei, ut om-
 “ nes cum ipso idem sentiant & credant?
 “ Quomodo erit centrum unitatis fidei, si
 “ fidelibus ab hoc centro recedere & dissen-
 “ tire licitum sit? Certè antiquissima & per-
 “ petua Patrum traditio est, omnes fideles
 “ obligari, ut cum Cathedra Petri seu Ro-
 “ mano Pontifice in doctrina fidei & mo-
 “ rum consentiant. Sic *S. Irenæus* sæculo
 “ secundo Ecclesiæ scribit *L. 3. contra Hæ-*
 “ *reses C. 3.* his verbis: *ad hanc enim Eccle-*
 “ *siam* (loquitur de Ecclesia Romana parti-
 “ *culari)* *propter potentioverem Principalitatem*
 “ *neesse est omnem convenire Ecclesiam, id est,*
 “ *eos, qui sunt undique fideles: nimirum ne-*
 “ *cesse est, omnes in doctrina fidei conve-*
 “ *nire cum Ecclesia Romana; nam S. Ire-*
 “ *næus* hoc loco sibi probandum proposuit,
 “ ex Romanæ Ecclesiæ fide & traditione
 “ Hæreticos confundi; prout legenti totum
 “ contextum patebit. *S. Cyprianus* sæculo
 “ tertio *Epist. 55. ad Cornelium* ait: *Neque*
 “ *enim Hæreses abortæ sunt, aut nata sunt*
 schis-

“ schismata, quàm inde, quod Sacerdoti Dei non
“ obtemperatur, nec unus in Ecclesiâ ad tempus
“ Sacerdos & iudex (nempe in rebus fidei &
“ morum) vice Christi cogitatur; qui videlicet
“ est Romanus Pontifex, utpote jure divino
“ Vicarius Christi, & Pastor supremus Ec-
“ clesiæ... S. Hieronymus sæculo quarto in
“ Epistola ad Damasum Papam, de contro-
“ versia, utrum in Deo dicendum sit tres
“ Hypostases dari, scribens, ait: Ideo mihi
“ Cathedram Petri & fidem apostolico ore lau-
“ datam censui consulendam... vos estis lux mun-
“ di, vos sal terræ... Ego nullum primum nisi
“ Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est Ca-
“ thedræ Petri communionem consocior: super illam
“ Petram ædificatam Ecclesiam scio..... Qui-
“ cunque tecum non colligit, spargit, hoc est,
“ qui Christi non est, Antichristi est... Quam-
“ obrem obtestor Beatitudinem tuam per Cruci-
“ fixum, mundi salutem, per Homousion (seu
“ consubstantialem, id est, habentem unam
“ eandemque substantiam) Trinitatem, ut
“ mihi epistolis tuis sive tacendarum, sive dicen-
“ darum Hypostaseon detur auctoritas. Taceo
“ plura alia Patrum testimonia in hanc rem,
“ quibus palam fit, omnes fideles obligari,
“ ut in quæstionibus fidei & morum cum
“ Sede Apostolicâ sentiant; nisi enim hæc
“ obligatio daretur, omnes in ejusdem fi-
“ dei unitate conservare, & ad idem secum,
“ tanquam unitatis hujus centro, sentien-
“ dum adigere: quod divus Hieronymus bre-
“ viter ac distinctè enunciavit in Dialogo ad-
“ versus

“ *versus Luciferianos num. 9. his verbis: Ec-*
 “ *clesiæ salus in Summi Sacerdotis Dignitate*
 “ *pendet; cui si non exors quædam & ab*
 “ *omnibus eminens detur Potestas, tot in*
 “ *Ecclesiis efficiuntur schismata, quot Sa-*
 “ *cerdotes „.*

Cùm itaque Christus Dominus de me-
 diis omnibus pro Ecclesiæ conservatione, ac
 Fidei integritate necessariis eidem inteme-
 ratae sponsæ suæ providisse dici à quolibet
 rectè sentiente debeat; cumque medium præ-
 memoratum in omni consideratione specta-
 tum penitus necessum sit ad schismata præ-
 pediendâ, ac Fidei unitatem contra ingruen-
 tes Hæreses fartam tectam conservandam;
 nemo non videt, in hanc penitus convenien-
 dum esse sententiam ab omnibus, qui de
 infinitâ Christi Providentiâ recta sensa foveat.

Quare etiam *S. Thomas 2. 2. Q. 1. Art. 20.*
 inquit: “ Ad illius Auctoritatem pertinet
 “ editio Symboli, ut ab omnibus inconcussa
 “ fide teneantur. Hoc autem pertinet ad
 “ auctoritatem Summi Pontificis, ad quem
 “ majores & difficiliore Ecclesiæ quæstiones
 “ referuntur, ut dicitur *in Decret. Extr. de*
 “ *Baptismo Cap. Majores.* Unde & Dominus
 “ *Luc. XXII.* Petro dixit, quem Summum
 “ Pontificem constituit, *Ego pro te rogavi,*
 “ *ut non deficiat fides tua.* Et hujus ratio est,
 “ quia una fides debet esse totius Ecclesiæ
 “ secundum illud *1. Corintb. 1. Idipsum dica-*
 “ *tis*

“ *tis omnes, ut non sint in vobis schismata:*
 “ quod servari non posset, nisi quæstio fi-
 “ dei de fide exorta determinetur per eum,
 “ qui toti Ecclesiæ præest, ut sic ejus sen-
 “ tentia à totâ Ecclesiâ firmiter teneatur;
 “ & ideo ad solam auctoritatem Summi Pon-
 “ tificis pertinet nova editio Symboli, sicut
 “ & omnia alia, quæ pertinent ad totam
 “ Ecclesiam, ut congregare Synodum ge-
 “ neralem, & alia hujusmodi „

Substratæ materiæ magis magisque enu-
 cleandæ ac vindicandæ vel maximè adtem-
 perata sunt ea, quæ *Antifebronius vindicatus*
Part. II. Diss. V. Cap. II. Pag. 322. & seqq.
 adpositè pulchrèque refert: “ Ea tantummo-
 “ do conferamus, quæ in *Jansenii* causâ à
 “ Gallicanis Episcopis ad Romanos Pontifi-
 “ ces *Innocentium X. & Alexandrum VII.*
 “ perscripta fuere. Epistola, quâ anno 1651.
 “ ab *Innocentio* quinque Jansenianarum propo-
 “ sitionum damnationem petierunt, ab his
 “ verbis inchoatur: *Majores causas ad Sedem*
 “ *Apostolicam referre* SOLEMNIS ECCLESIE MOS
 “ EST, quem FIDES PETRI NUNQUAM DEFICIENS
 “ *perpetuo retineri* PRO JURE suo postulat. *Inno-*
 “ *centius* anno 1653. Propositiones confixit.
 “ Eodem anno Episcopi ad *Innocentium* se-
 “ cundò scripsere, gratulantes, quòd PESTI
 “ GRASSANTI ET CERTISSIMAM PERDITIONEM
 “ ADLATURE *obstitisset* SUMMI PONTIFICIS inde-
 “ *fessum studium, & ex alto petita potestas,*
 “ *quæ*

quæ SOLA acerrimam illam animorum collisionem compescere poterat.

“ Tum inter *Innocentii I. ad Africanos*
 “ de *Pelagii* erroribus Decretalem, & hanc
 “ *Innocentii X.* constitutionem institutâ comparatione;
 “ *Emm*vero, inquit, *vetustæ illius ætatis Ecclesia catholica solâ Cathedræ Petri*
 “ *communione & auctoritate fulta. . . Pelagianæ*
 “ *Hæresis damnationi absque cunctatione subscripsit;*
 “ *perspectum enim habebat non solum ex Christi Domini nostri pollicitatione Petro factâ,*
 “ *sed etiam ex Actis priorum Pontificum. . .*
 “ *judicia PRO SANCIENDA FIDEI REGULA à summis Pontificibus lata. . . DIVINA ÆQUE AC*
 “ *SUMMA PER UNIVERSAM ECCLESIAM AUCTORITATE NITI.*

“ *Fansenii* tamen ad seclæ, ut meritum damnationis relum effugerent, comminisci cœperant, neque illas propositiones *Fansenii* esse, neque in *Fansenii* sensu damnatas. Iterum ergo Gallicani Antistites anno 1654. ad *Innocentium* confugerunt, de *Fansenianis* querentes, quòd è *vetere fidei deposito, cujus custodia Cathedræ Petri à Christo concredita est, partem adimere tentarent.*

“ Mortuo autem *Innocentio*, ad *Alexandrum VII.* ejus Successorem literas anno 1656. dederunt, in quibus quæ super *Innocentium* decreto acta fuerant referentes, eadem, inquit, *alacritate illud suscipimus,*
 “ *qua*

qua Concilii Africani Patres ab ipsis expeti-
tam Zosimi epistolam amplexi sunt; quæ Pe-
lagii atque Cælestii errores... PEREMTORIO DE-
CRETO PROSTRAVIT.

Ut æquissimis Gallicorum Præsulorum
in rem catholicam studiis Alexander satis-
faceret, celebrem ad eos fidei formulam
ab omnibus subscribendam misit. At Fan-
seniani novas ordiri technas, ut invitam
subscriptionem effugerent. Anno igitur
1661. Episcopi aliis literis Romanum Pon-
tificem consuluerunt. In his multa notatu
digna sunt. Ast postquam, inquit, supra
montem illum, qui est in vertice montium,
ascendisti, ut evangelizares Sion, vox Domini
in manu forti: quippe dedit Deus voci suæ
vocem virtutis in tuâ Beatitudine, quæ locuta
est sicut potestatem habens; clamavit, & quasi
tuba exaltavit vocem suam ad retundendos om-
nes impetus Fansemaneæ sectæ... Nullum quippe
novimus montem coagulatum, quàm Apostoli-
cum, ubi Doctrina cælestis, sicut lac parvulis,
bene autem valentibus tanquam solidus cibus
ministratur. In hoc monte nos ipsi pascimur
(ut ait Augustinus ad populum suum) pasci-
mus vos, pascimur vobiscum, & quia in eo
Dominus docet, statuimus ibi secundum verba
Tertulliani finem quærendi, stationem credendi,
expunctionem inveniendi... In te autem, ve-
lut in Petri successore, nostrum omnium for-
titude firmata est.

“ Eodem anno Episcopi Encyclicam per
 “ Gallias epistolam direxere, qua Alexandri-
 “ na formula præscribatur; ibi autem ani-
 “ madverterunt, has omnes turbas à ma-
 “ ligno spiritu excitatas fuisse, etsi post *In-*
 “ *nocentii* constitutionem, qua *Fansenii* pro-
 “ positiones ut hæreticæ notabantur, *nihil*
 “ *amplius supererat desiderandum*, *Fanseniani*
 “ Episcoporum studium artibus ac dolis elu-
 “ dere satagebant.

“ Itaque Antistites anno 1663. aliis En-
 “ cyclicis literis *Alexandrinæ* formulæ sub-
 “ scriptionem urserunt. In his porro literis
 “ *Aviti Viennensis* Episcopi ad *Hormisdam*
 “ Papam epistolæ meminerunt, in qua erga
 “ Pontificem omnes Galliarum Ecclesias ita
 “ comparatas esse adseverabant, ut quidquid
 “ in fidei causis ipsi decernere videretur,
 “ amplectendum sibi credendumque profite-
 “ rentur. Addunt, hoc esse præcipuum suæ
 “ ipsorum gloriæ caput, unde invicta eo-
 “ rum fides auctoritasque falli nescia eva-
 “ dat; utramque, si Religionis centrum ser-
 “ vent, indissolubili nodo conjunctam.

“ Quid, quæso! ad explicandam com-
 “ mendandamque Pontificis *infallibilitatem*
 “ istis disertius atque magnificentius? Anne
 “ enim ab omni erroris periculo atque adeo
 “ suspicione immunis non sit *fides Petri*, nun-
 “ quam deficiens ex alto petita potestas,
 “ quæ sola & animorum in rebus fidei col-
 “ lisionem

“ lisionem compescere possit, & judicia sua
“ absque cunctatione subscribi postulet; qui
“ errores peremptorio decreto prosterнат; in
“ quo det Deus voci suæ vocem virtutis;
“ per quem Doctrina cœlestis administratur;
“ in quo docente statuimus finem quærendi,
“ & stationem credendi, ut omnium forti-
“ tudo firmetur; qui cæterorum reddat in-
“ victam fidem, auctoritatemque errori haud
“ obnoxiam? „

Impetrare etiam à me non valeo, ut
omittam præclara quædam loca *Cl. Petri Bal-
lerinii* in rem hanc maximè facientia: loqui-
tur autem is in libro suo *singulari de vi ac-
ratione Primatûs Cap. XIII. §. I. n. 1.* in mo-
dum sequentem: “ Traditionem exordiat ab
“ antiquissimo Patre, Martyre, & Lugdu-
“ nensi Episcopo *S. Ivenæo*, qui Apostolico-
“ rum Patrum suppar & auditor fuit. Is in
“ libris, quos contra Hæreses pro catholica
“ fide scripsit, eximium de Primatu Roma-
“ næ Sedis testimonium ponens, hujus Pri-
“ matûs vim in necessitate unitatis fidei om-
“ nibus christianis impositâ veluti præci-
“ puam inculcat. Perspicuè nimirum de fidei
“ doctrina, quæ in Ecclesiâ Romanâ jam
“ inde ab Apostolis per summos Pontifices
“ sibi invicem succedentes traditur, Sermo-
“ nem faciens, affirmat imprimis *hac doctri-
“ nâ Hæreticos atque Hæreses detegi, atque re-
“ futari.*

“ *Maximæ & antiquissimæ & omnibus cog-*
 “ *nita à gloriosissimis duobus Apostolis Petro &*
 “ *Paulo Romæ fundatæ & constitutæ Ecclesiæ*
 “ *eam, quam habet ab Apostolis traditionem,*
 “ *& annuntiatam hominibus fidem per successio-*
 “ *nem Episcoporum venientem usque ad nos, in-*
 “ *dicantes, confundimus omnes eos, qui quoquo*
 “ *modo vel per sui placentiam malam, vel va-*
 “ *nam gloriam, vel per coecitatem & malam*
 “ *sententiam, præterquam oportet colligunt. IRE-*
 “ *NÆUS Lib. 3. contra Hæres. Cap. 3.*

“ *Dein verò rationem adlaturus, cur ex*
 “ *hujus Apostolicæ Ecclesiæ potius, quam*
 “ *ex aliarum traditione ac fide Hæreticos*
 “ *& Hæreses dignoscendas atque confunden-*
 “ *das proposuerit, Primatum ejusdem Ro-*
 “ *manæ Ecclesiæ proprium adfert, cujus*
 “ *præcipuum jus illud declarat, ut cum eâ*
 “ *omnes undique catholicæ Ecclesiæ, in eâ-*
 “ *dem utique fide, convenire seu concor-*
 “ *dare debeant; ad hanc enim Ecclesiam, in-*
 “ *quit, propter potentio rem Principalitatem ne-*
 “ *cesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est*
 “ *eos, qui sunt undique fideles: ut scilicet ex*
 “ *hac concordia seu unitate fidei cum fide*
 “ *Romanâ discernatur, quænam Ecclesia, vel*
 “ *quinam Christiani teneant veram fidem,*
 “ *veramque Christi doctrinam: alias, si qui*
 “ *discordent, eorum doctrina Hæresi deputetur.*

Idem Author citato libro Cap. XV.
 §. VIII, n. 31. ponit sequentia; “ *Cum Ro-*
 “ *manâ*

“mani Pontifices in controversiis fidei dog-
“maticas definitiones promulgant, quibus
“ex Primatûs institutione ac officio unitati
“fidei in tota Ecclesia prospiciant; illas S. Pe-
“trus qui in ipsis vivit, per os eorum pro-
“nunciat, & loquitur fidei veritatem, ac
“judicia hujusmodi semper habita fue-
“runt in Ecclesiâ veluti judicia ipsius
“S. Petri, seu illa S. Petri fides, quam
“Christus posuit Petram & fundamentum
“Ecclesiæ. Non est autem hæc Petri, seu
“successorum ejus fides fundamentum Ec-
“clesiæ ex ipsius Ecclesiæ consensu, sed
“per se se ex institutione Christi, quæ pro-
“fectò exigit, ut illi absolutè omnes adhæ-
“reant, & consensum præstent bono uni-
“tatis, quæ in hac fidei petrâ tanquam in
“centro formatur & continetur. Quid?
“quòd Christus, cum Petri fidei commisit,
“ut in periculis & dissensionibus circa fidem
“confirmaret fratres, commisit, ut eos ad
“adsensum cogeret, & in unitate contine-
“ret; non verò cogendi vim ex eorum
“consensu derivavit: aliàs non commisisset,
“ut ipse confirmaret fratres, sed ut ipsi,
“si ei præstarent adsensum, se se confir-
“marent. Idem itaque confirmandi manda-
“tum, quod ex Primatûs officio Romanos
“quoque Petri successores adficit, à fratrum
“& Ecclesiæ consensu cogendi vim ex-
“spectare dici non potest.”

Denique

Denique idem Author Cap. XV. §. I. n. 3. & 4. præfens argumentum ita concludit: " Quid autem ex his sequatur in eam
 " sententiam de inerrantiâ & infallibilitate
 " summorum Pontificum in definitionibus
 " fidei, quam adversarii maximo conatu im-
 " petunt & impugnant, quisque omni præ-
 " judicio vacuus facile intelliget. Si enim
 " Romani Pontificis jus præcipuum, pro-
 " prium, & personale ratione Primatûs est
 " jus cogendi omnes catholicos, totamque
 " Ecclesiam catholicam ad eandem secum
 " unitatem præsertim in fide; si hoc jus
 " Petro tributum ob continendam & con-
 " servandam fidei unitatem ratione Prima-
 " tûs, non debuit in Petro desinere, sed ad
 " successores ejus transivit; si ob hujusmodi
 " finem S. Petri fides à Christo posita fuit
 " tanquam petra & fundamentum Ecclesiæ,
 " cui tota Ecclesia incumberet & adhereret
 " unitate ejusdem fidei; si ob eundem fi-
 " nem Christus voluit, ut in periculis &
 " controversiis fidei, quibus Daemon cri-
 " brare niteretur Christianos, Petrus suâ fide
 " confirmaret fratres, seu contineret in ejus-
 " dem suæ fidei unitate; si ob eundem fi-
 " nem & officium, quod etiam post Aposto-
 " lorum mortem Ecclesiæ in perpetuum du-
 " rationæ necessarium futurum erat, Petri
 " fides ac doctrina fidei non debebat desi-
 " nere in Petro, sed transire ad ejus suc-
 " cessores, in quibus ipse semper vivens,
 " ac per eorum os semper loquens & do-
 " cens

“ cens veram fidem, hujus unitatem conti-
“ neret; si hac de causâ Romanorum Pon-
“ tificum fides habenda est uti fides Petri,
“ & veluti ore ipsius Petri tradita, cui obe-
“ dientia & obsequium etiam cordis præ-
“ standum est; si hinc orta est illa præro-
“ gativa Romanæ fidei peculiaris, quam om-
“ nes profiteri necesse est, ut se Catholicos
“ probent, & à qua qui absunt, minimè
“ Catholici habiti, & habendi sunt; Roma-
“ næ autem fidei nomine intelligitur Doc-
“ trina non solum à Petro, verùm etiam à
“ successoribus ejus tradita ac definita, quæ
“ ratione Primatûs ad ipsos traducti eodem
“ jure cogit omnes ad unitatem, ac cogebat
“ fides Petri; & idcirco quod *S. Irenæus*
“ dixit, necesse esse, omnes undique fideles
“ convenire cum Romanâ fide, idem est,
“ ac dicere, necesse esse, omnes convenire
“ cum fide, quam Romani Pontifices ex of-
“ ficio tradunt atque definiunt: si hæc, in-
“ quam, & alia ejusdem generis, quæ ex
“ præmissis fluunt, vera sunt, & consequen-
“ ter verum est, dogmaticas eorundem Pon-
“ tificum definitiones cogere totam Eccle-
“ siam ad adsentiendum iisdem, & ad ejus-
“ dem fidei unitatem omnino præstandam;
“ quis non videat, ejusmodi definitiones de-
“ bere esse infallibiles? *Bossuetus* Sermonem
“ faciens de doctrinâ Ecclesiæ catholicæ,
“ hoc principium certissimum quarto loco
“ ponit, *non licere discedere ab ejus Ecclesiæ*
“ *doctrina, idem esse aliis verbis, ac dicere, eam*
“ *doctri-*

doctrinam esse infallibilem. Similiter igitur
 a fateri necessarium esse, convenire, & non
 a deserere unitatem cum definitionibus, seu
 a doctrinâ fidei Romanorum Pontificum,
 a idem est, ac fateri, hanc esse infallibilem.
 a Enimvero siqua ejusmodi definitio esse
 a posset erronea, Ecclesia, quæ ad unitatem
 a ejusdem fidei ratione Primatus cogitur,
 a cogeretur ad adfentiendum errori, quod
 a ex promissis Christi Ecclesiæ factis est im-
 a possibile. Vel ergo negandum est, Prima-
 a tus jus præcipuum non respicere unita-
 a tem Ecclesiæ cum fide Petri & Successo-
 a rum ejus, quod ex scripturâ & traditione
 a ipsi adversarii concedere ac fateri com-
 a pulsi sunt: vel si hoc extra dubium est,
 a definitionum, quæ in unitatis bonum à
 a Romanis Pontificibus prodeuntes vi coac-
 a tivâ præditæ sunt, inerrantia in dubium
 a vocari non potest. Videant ergo adversa-
 a rii, num cum laudatis principiis, quæ ipsi
 a quoque confitentur, cohæreant, quando
 a concessis principiis inerrantiæ seu infalli-
 a bilitatis consequentiam cœteroquin legiti-
 a mam ac necessariam impugnant.

a Neque verò incohærentiam se decli-
 a nare existiment, eòquòd fateantur, necesse
 a quidem esse omnes Christianos convenire
 a cum fide Romanæ Sedis seu Ecclesiæ, quam
 a erroris expertem & infallibilem agnoscunt;
 a non verò convenire etiam cum fide, quam
 a definiunt Summi Pontifices, quibus tan-
 a rummodo

rummodo infallibilitatem denegant. Hæc enim distinctio inter Romanam sedem aut Ecclesiam, & Romanos Pontifices, cum de doctrina fidei, & de jure cogendi ad fidei unitatem agitur, ex principiis jam constitutis ita refellitur, ut qui eam obtrudunt, cum iisdem principiis per ipsos quoque concessis haud concordantes, in idem incohærentiæ vitium recidant, quod vitare contendunt. Enimvero cur, rogo, necessarium esse fatentur, omnes Christianos convenire, seu unitatem servare cum Romanæ Sedis & Ecclesiæ fide, hancque prærogativam soli Romanæ, & nulli alii particulari Ecclesiæ vel sedi adtribuunt? utique propter potiorem Principalitatem respondebunt cum S. Irenæo, id est, propter Primatum ejus unius proprium, qui quidem ob unitatem potissimum fidei conservandam institutus, vi cogendi prædictus ipsam necessitatem conveniendi in fide omnibus verè Christianis imponit. Quæ autem vis ac prærogativa Romanæ Sedis aut Ecclesiæ propter Primatum concedenda est, Romanis Pontificibus competit, in quibus tantum est tota ratio Primatûs, ita, ut neminem in eo consortem aut coadjutorem requirat.... Fides ergo Romanæ Sedis vel Ecclesiæ, quæ eam conveniendi necessitatem adfert ratione Primatûs, alia non est, nisi fides à Romanis Pontificibus tradita, & in unitatis bonum, cum opus est, ex ejusdem Primatûs offi-